

Schopnost udržet tajemství v závislosti na věku a pohlaví

Schopnost utajování můžeme označit za poměrně často se vyskytující sociální fenomén, jehož zvládnutí lze považovat za součást normálního vývoje (Frijs a kol., 2005). Bártová (2014) poukazuje na to, že různé typy udržování tajemství jsou typické především pro období dospívání, kdy mohou jedinci vnímat sdělení některých informací jako ohrožující ať už směrem k vlastnímu sebepojetí, nebo směrem ke vztahům s ostatními. Vzácností ovšem bývá, aby se dospívající nesvěřil vůbec nikomu – sdělení tajemství může pomoci k odreagování emocí, navození blízkého vztahu s druhým člověkem, upoutání pozornosti apod.

Dalším aspektem, s kterým schopnost udržet tajemství nedílně souvisí, je úroveň sociální inteligence daného člověka. Konkrétně zde mluvíme o obecné schopnosti vycházet s jinými lidmi, o používání sociálních technik k manipulaci s druhými a o sociální adaptaci (Výrost & Slaměník, 2008).

Vezmeme-li v potaz výše uvedené informace, nabízí se otázka, do jaké míry schopnost udržet tajemství souvisí s věkem jedince. Výše bylo popsáno specifikum tohoto fenoménu v období adolescence – jak se ale tato skutečnost vyvíjí v průběhu dalšího života? A jakou roli v tomto kontextu hraje pohlaví jedince?

Tématu schopnosti udržet tajemství se věnuje rovněž studie Číhákové a kol. (2017), v rámci které byla pomocí explorační faktorové analýzy vytvořena škála měřící tento faktor u svých respondentů. Pro vyjádření vztahu proměnných věk, pohlaví a schopnost udržet tajemství se jako vhodné jeví využití všeobecného lineárního modelu. Model si blíže představíme v následující části.¹

Proměnné zařazené do modelu

Závislá proměnná

- **hrubý skór**, kterého respondenti dosáhli v rámci škály měřící schopnost udržet tajemství – jedná se o data od celkem 451 respondentů (101 mužů a 350 žen)

Regresory

- **věk respondentů** – pro zpřesnění výsledků byl věk centrován okolo hodnoty 25 vyjadřující průměrný věk všech respondentů
- **druhá mocnina věku respondentů** – vložení tohoto regresoru do modelu umožňuje modelování a testování křivkové závislosti

---

¹ Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=81>

- **pohlaví** – jedničkou byli kódováni muži, nulou ženy
- **interakční člen věk a pohlaví**

Tabulka č. 1 zobrazuje efekt jednotlivých proměnných. Je z ní patrné, že největší roli v rámci modelu hraje interakční člen regresorů věk a pohlaví, naopak regresor věk či věk² se zde neukazuje jako významný. Žádnou z proměnných ovšem nelze označit za signifikantní, neboť p hodnota nedosahuje požadované hladiny významnosti 0,05.

Tabulka č. 1: Efekt regresorů v rámci modelu

Regresor	hodnota F	hodnota p
věk	0,06	0,81
věk²	0,04	0,84
pohlaví	0,86	0,35
interakce věk a pohlaví	1,87	0,17

Prezentace výsledků

Výsledná data lineárního modelu zobrazuje tabulka č. 2. Tabulka mj. obsahuje hodnoty regresních koeficientů – standardizovaných i nestandardizovaných – s jejich směrodatnými odchylkami. Regresní koeficienty naznačují, že s přibývajícím věkem schopnost udržet tajemství mírně klesá. Podobně je zde ukázáno, že schopnost udržet tajemství je mírně vyšší u žen než u mužů. P hodnota ani v tomto případě nevychází signifikantní, což pochopitelně koresponduje s výše uvedenými výsledky.

Tabulka č. 2: Výsledná data lineárního modelu

	parametr	směrodatná odchylka param.	β	směrodatná odchylka β	p hodnota
věk	0,17	0,21	0,11	0,13	0,4
pohlaví ŽENA	1,31	1,41	0,04	0,05	0,35
pohlaví MUŽ	0,00				

Zhodnocení modelu

Jak již naznačily výše uvedené hodnoty, jednotlivé regresory bohužel nehrají v rámci modelu příliš signifikantní roli. To potvrzuje i koeficient determinace, který lze pro model vyčíslit jako $r^2 = 0,01$. Model tedy dokáže vysvětlit pouze 1% rozptylu, což je velmi málo a bylo by vhodné hledat model ukazující se po této stránce jako kvalitnější.

Seznam použitých zdrojů

Bártová, L. (2014). *Tajemství a jeho vztah k sebehodnocení, osamělosti a sociální inteligenci u dospívajících* [Magisterská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci]. Theses.cz.

Frijns, T., Finkenauer, C., Vermulst, A. A., & Engels, R. C. M. E. (2005). Keeping Secrets From Parents: Longitudinal Associations of Secrecy in Adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 34(2), 137 – 148. doi: 10.1007/s10964-005-3212-z

Výrost, J., & Slaměník, I. (2001). *Aplikovaná sociální psychologie II*. Praha: Grada